

והא ראייה: בטול הצעת אוגנדה¹⁹ ופירודם של ה"ארציים"²⁰, ואף הרצל, זה התינוק הגדול, ששב אלינו מבין הגוים מלא הוד-חלומות ועז געגועים אדירים, זו הארציות של הטבעת הצורה הלאומית הכללית צורת-עם על שאיפותינו ועבודותינו, שכאמור גורמי-חוץ גילוח, — אף הוא הרגיש כמו באופן אינסטינקטי, כי "השיבה אל היהדות קודמת לשיבה אל מדינת היהודים", כי "אין אומתנו אומה אלא באמונתה", וכי "אנו מכירים עצמותנו ההיסטורית אך ורק באמונת אבותינו"²¹. ועם גידולם של חיינו הממשיים בארץ ישראל, ושל ענין ההסתדרות הכללית-ישראלית למקצועותיה השונים, — תלך הלאומיות ותתעכל בקרבינו, ותתאזרח, ותתיהד, תלך ותתישב בנו לאומיותנו הטבעית המקורית, הקדושה הכללית והקדושה הפרטית תתלכדנה, הצדדים הפנימיים והחיצוניים יתמזגו כראוי, תנועת התחיה שלנו תעלה את מדרגות ההתפתחות שלה.

כשלא במתכוין בגרמת מאורעות פרטיים ארעיים עלתה לפני כשנתיים על הבמה שאלת הקולטורה שלנו. כמובן, אין עולה כל-כך על-נקלה התבררותן והתחורותן של שאלות חיינו מתוך כל תסיסותינו הגלותיות ופרפוריהן, ורק לאטם של החיים בעצמם תלך ותתבכר הכרת החיים, ילך ויגדל כח בהירותה להאיר, ולברר וללבן את כל עניני חיינו מפרק לפרק ולהעמידם על מכונם. אבל סוף סוף הביאו אז המאורעות ההם לידי התחלת בטוי גלוי כללי של ענין-הקולטורה שלנו, צד התוכן הרוחני שבחיינו, מה שנתן להם לאותם הימים רושם מיוחד וקיים של חן-אצילות ורוממות-רוח. ועתה הגה הגיעה שעתה של שאלת הפוליטיקה שלנו, כלומר בטוי צד הצורה של מהלך חיינו. על-ידי המאורעות השונים, ובפרט התפשטות האנטישמיות פה, יצאה השאלה הערבית גם היא מכלל ענין ישובי מצומצם ומוגבל לכלל ענין פוליטי מקיף וכולל. ביחס ישר לזה עומדת, כמובן, גם התעוררות התסיסות, בשעה זו, של "פוליטיים ומעשיים"²², "ציונות וחבת-ציון", במחנה הציונים גופו. ולכשנדקדק בדברים אחרי העיון והבקורת, הלא גם שאר שני הענינים התופסים מקום-בראש בציונות בשעה זו: התעמולה המיוחדת לפיתוח בנינה של ירושלים והצעת הקמת אוניברסיטה בירושלים, גם הם, שרבו הפקפוקים עליהם מצדי-

19 הצעת הממשלה האנגלית, אל הד"ר בנימין זאב הרצל. ז"ל, ליסד באופן זמני מדינה יהודית בחלק מדרום-אפריקה.
 20 חלק של ציונים שנטו למגמה של יצירת מדינה יהודית באיזה שטח-ארץ שהוא, ולא דוקא בארץ-ישראל.
 21 "ספר הימים", א 57, 149.
 22 העושים עיקר המחשבה והפעולה בקנין ובבנין ארץ-ישראל באפן מדיני מתוכנן רשמי. אשר בציונות המדינית, והעושים עיקרה בממשות המעשית שבהווה לישובה של הארץ ובנינה בישיבת ישראל אליה, הנמשכת בשם "חבת וחובבי ציון".

יד
 מן הדין תנועת הציונים על האומה הישראלית, הוא, כמובן, תינוק תוכנה האומה, בפנימי-פנימיותה, בגידיה ובאבריה ובעורקי חייה שלה בעצמה, בכללה ובכל פרט מפרטיה. לא בשלילה, כמובן, מקורה, בבקשת "מקלט בטוח" בעל הגנה משפטית מפני האנטישמיות, מפני הנגישות החיצונית "צרת היהדות וצרת היהודים", אלא בחפץ-חייה ותחיתה העצמי, הפנימי החפשי, של האומה, "מתרפקת [היא] על דודה"¹⁴, מתגעגעת היא אל ביתה, אל נחלתה, אל ארצה, לא רק כדי להסתר שם מחמת המציק, לברוח מפני המכות, החמריות או הרוחניות, אלא בחפצה החיובי העצמי לשוב לארץ חייה, לאלהיה, לעצמיותה, לחיות את חייה הטהורים והבריאים החפשיים, חייה שלה, חייה האלוהיים, עם השאיפה לבנין בית המקדש¹⁵ יצאה והתגלתה תנועת ישוב-ארץ-ישראל וחבת-ציון שלנו. אלא, שמפני דכאות כוחו הלאומי של ישראל בגולה לא היו אז, באותה תקופת התרוממות, לאותן השאיפות, לאותה חובת-ציון, וישוב-ארץ-ישראל, צורה לאומית, עממית, כללית, אלא צורה פרטית, אישית יחידית, הצורה של האמונה וההכרה, התקוה והחפץ והגעגועים העזים אשר בלב כל אחד מישראל לבית המקדש, לגאולה, לארץ ישראל. באו אחרי-כן "הסרות-הטבעת"¹⁶ הגדולות, באו אחרי כן "ימי הרעם"¹⁷, חזרו אלינו הרבה מתינוקותינו הגדולים שנשבו לבין זוגיים גם שאר תנאי הזמן הכלליים של התקופה המאוחרת סיעו לזה, גם התאוה לחקות את בולגריה¹⁸ נתעוררה בלב צעירים בעלי געגועים ובעלי דמיון בתוכנו. כל הגורמים החיצונים האלה וכדומה להם הועילו להכניס את הלאומיות החדשה, שמושגיה עמדו והתגלמו אז בפוליטיקה האירופית, ולהטביע יותר ויותר את הצורה הלאומית הכללית על פני שאיפותינו ועבודותינו הארצישראליות, לעשותן יותר ויותר לשאיפות עם ועבודות-עם, לעורר את אותה האמונה וההכרה, אותם החפץ והתקוה והגעגועים העזים אשר במעמקי לבבה של האומה כולה, של עם ישראל בכללו, יותר ויותר, עד אשר עתה באמת עיקר ההכרעה בעבודת-התחיה שלנו הוא רק של אותה הצורה הלאומית הכללית, שבסתר קדושתה של האומה נמצאה בגניזה בגולה, אבל צורתה הגלויה הממשית מן החוץ באה לידי גילוי, מתוך דחיפות הגורמים החיצוניים והשפעותיהם. אמנם גם בציונות גופא לא ביטלה, תלילה, בקשת "המקלט הבטוח" את געגועי-החיים הישראלים הפנימיים.

14 שיר השירים ח ה.
 15 בראשית ייסודה של התנועה והעבודה למען יישוב-ארץ-ישראל על-ידי הגאונים ר' צבי קאלישר ור' אליהו גוטמאכר וצ"ל.
 16 מגילה יד.
 17 התפשטות הפרעות על היהודים ברוסיה, בשנות התר"מים.
 18 בתקומתה או לעצמאות לאומית מדינית.